

Maa- ja metsätalousministeriö
Luonnonvaraosasto
Ylimetsänhoitaja Matti Heikurainen

Muistio
22.10.2021

Maa- ja metsätalousministeriön asetus puutavaran virallisesta mittauksesta, valvontamittauksesta ja mittauslautakunnan käsittelystä perittävästä maksusta vuosina 2022 ja 2023

1. Yleistä

Puutavaran mittauksesta annetun lain (414/2013), jäljempänä *mittauslaki*, 52 §:n 1 momentin mukaan virallisen mittauksen ja valvontamittauksen toimittamisesta sekä mittauslautakunnan käsittelystä peritään maksu noudattaen valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n 2 ja 3 momenttia, jollei jäljempänä toisin säädetä. Mittauslain 52 §:n 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään 1 momentissa tarkoitettujen maksujen suuruudesta, maksamisesta ja maksuihin liittyvistä menettelyistä.

Virallisesta mittauksesta sekä puutavaran mittauslautakunnan käsittelystä peritään kaikissa tapauksissa maa- ja metsätalousministeriön asetuksen mukainen maksu. Valvontamittauksista maksu peritään mittauslain 53 §:n mukaisesti uuden mittauspaikan käynnistymisen yhteydessä, tehdasmittajaan pyytäessä valvontamittausta tai mikäli virallinen mittaja joutuu tekemään uuden valvontamittauksen tehdasmittajasta johtuvasta syystä. Viranomaisen omasta aloitteesta tekemistä valvontamittauksista ei peritä maksua.

Virallisia mittauksia on ollut hyvin harvoin. Vuonna 2020 perittiin maksu virallisesta mittauksesta 5 kertaa ja kuluvan vuoden syyskuun loppuun mennessä 3 kertaa. Myös maksullisia valvontamittauksia toteutetaan harvoin. Vuonna 2020 valvontamittauksen maksu perittiin kerran. Vuonna 2021 maksullisia valvontamittauksia ei ole tehty. Vuonna 2020 tehdasmittaukseen liittyviä muita, maksuttomia valvontamittauksia tehtiin yhteensä 61 kappaletta ja kuluvan vuoden tammikuun ja syyskuun lopun välisenä aikana yhteensä 54 kappaletta.

Puutavaran mittaukseen liittyvistä maksuista on voimassa maa- ja metsätalousministeriön asetus (1253/2019). Asetuksen voimassaoloaika on 1.1.2020–31.12.2021.

2. Maksun suuruuden määrittäminen

Virallinen mitta

Keskimäärin yhteen viralliseen mittaukseen kaikkine toimenpiteineen voidaan arvioida käytettävän noin viisi toimituspäivää, joista yksi on matkapäivä. Koska virallinen mitta kaikkine toimenpiteineen on Luonnonvarakeskukseen sijoitettu viranomaisen erillistoiminto, niin kustannusvastaavuuden seurannassa käytetään erilliskustannuksia. Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan yksittäisestä virallisesta mittauksesta aiheutui vuonna 2021 erilliskustannuksia 2800 euroa. Kun tälle lasketaan kustannusvastaavuus, saadaan kustannusvastaavuusprosentiksi 17,8 %.

Mittauslain säätämisen yhteydessä oli tavoitteena yksityisen metsänomistajan oikeudellista asemaa turvaavan heikomman osapuolen suojan säilyttäminen. Tämä pyrittiin ottamaan huomioon myös virallisesta mittauksesta perittävien maksujen määrittämisessä. Kohtuullinen maksu on tässä yhtey-

dessä olennainen, koska maksun suuruus ei saisi muodostua kohtuuttomaksi mitattavan puutavaraerän arvoon verrattuna. Maksun suuruutta määritettäessä tulisi ottaa huomioon myös se, että mittausosapuolilla tulisi olla taloudelliseen asemaan ja tietotasoon katsomatta mahdollisuus mittauserimielisyyden käsittelyyn kohtuullisin kustannuksin. Kun lisäksi otetaan huomioon nykyinen vähäinen vuosittainen haettujen virallisten mittauksen määrä – vuonna 2017 1 kpl, vuonna 2018 3 kpl, vuonna 2019 2 kpl, vuonna 2020 5 kpl ja vuoden 2021 (syyskuun loppuun mennessä) 3 kpl, voidaan arvioida, että nykyinen maksun taso ei ole johtanut väärinkäyttöihin, vaan virallisten mittauksen määrä on säilynyt vähäisenä.

Maksun määrittäminen maksuperustelain 6 §:n 2 momentin mukaan kiinteäksi on tarpeen eri puolilla Suomea olevien metsänomistajien saattamiseksi maksujen suhteen tasa-arvoiseen asemaan.

Suoritteen eli virallisen mittauksen maksu esitetään maksuperustelain 6 §:n 2 ja 3 momentin perusteella pysytettäväksi edelleen nykyisen asetuksen 500 eurossa. Maksua korotettiin viimeksi 100 euroa vuonna 2015 ajanjaksolle 2016–2017.

Valvontamittaus

Valvontamittausten erilaisuuksien vuoksi myös niistä aiheutuvat kustannukset vaihtelevat. Keskimäärin valvontamittaus vie noin 2,5 toimituspäivää, joista noin puolet kuluu aineiston keruuseen. Koska maksullinen valvontamittaus kaikkine toimenpiteineen on Luonnonvarakeskukseen sijoitettu viranomaisen erillistoiminto, niin kustannusvastaavuuden seurannassa käytetään erilliskustannuksia. Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan yksittäisestä valvontamittauksesta aiheutuu vuoden 2021 toteumatietojen perusteella erilliskustannuksia keskimäärin 1 468 euroa (kustannusvastaavuus 69,9 %). Vuonna 2020 keskimääräinen kustannus oli 1 431 euroa (kustannusvastaavuus 68,1 %) ja vuonna 2019 2 000 euroa (kustannusvastaavuus silloin voimassa olleella 860 euron maksun mukaan 43,0 %). Maksullisia valvontamittauksia on ollut hyvin vähän, kolmen vuoden tarkastelujaksolla vain kaksi tapausta. Yksittäisen maksullisen valvontamittauksen keskekustannukset on arvioitu maksuttomien tehdasmittausten keskimääräisten kustannusten perusteella.

Teollisuuden mittakaavassa toimittaessa ei ole tarvetta heikomman osapuolen suojaan tai vähäarvoisten puutavaraerien perusteella kustannusten kohtuullistamiseen. Eri puolilla Suomea toimivien tehdasmittajien tasavertaisen kohtelun vuoksi valvontamittausmaksu määrättäisiin kuitenkin edelleen kiinteähintaiseksi maksuperustelain 6 §:n 2 momentin mukaisesti. Jotta kustannusvastaavuutta saataisiin kohtuullisesti nostettua lähemmäs 100 %:n kustannusvastaavuutta, esitetään, että valvontamittausmaksua korotettaisiin nykyisestä 1000 eurosta 1200 euroon. Tällä maksulla vuoden 2021 kustannusvastaavuus olisi ollut 81,7 %. Maksua on korotettu aikaisemmin 80 euroalla vuonna 2017 ja 140 eurolla vuonna 2019.

Mittauslautakunta

Puutavaran mittauslautakunnan käsittelystä perittävän maksun määrittelyssä noudatetaan oikeudenkäyntimaksujen määräytymistapaa, jotka on myös määritetty omakustannusarvoa alemmiksi tuomioistuinnmaksulain (1455/2015) nojalla. Tuomioistuinnmaksuja on huomattavasti alennettu tuomioistuinkäsittelyn omakustannusarvoon nähden.

Koska mittauslautakunnan päätöksestä perittävä maksu ei saisi muodostua tosiasialliseksi esteeksi kenellekään mittausosapuolelle, määritettäisiin mittauslautakunnan käsittelystä perittävä maksu kohtuulliseksi. Tarkoituksenmukainen hinta mittauslautakunnan käsittelystä olisi edelleen kaksi

kertaa virallisen mittauksen toimitusmaksu, eli 1000 euroa. Vastaavan tasoisen hintakynnyksen säilyttäminen ehdotettavassa asetuksessa on tarkoituksenmukaista kevyin perustein tehtävien valitusten karsimiseksi ja lautakunnan toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Tapauksia on siirretty käsiteltäväksi mittauslautakuntaan seuraavasti: 2019: 1 kpl, 2020: 1 kpl, 2021 (tammi-syyskuu): 4 kpl. Aiheutuneita kuluja (palkkiot, sivukulut, matka- ja majoittumiskustannukset ja muut kulut) oli vuoden 2021 syyskuun loppuun mennessä kirjautunut Luonnonvarakeskuksen vuoden 2021 kirjanpitoon 3 441,03 euroa. Koska merkittävä osa käsiteltävien tapausten valmisteluun liittyvästä työmäärästä tehdään varsinaisten toimituspäivien ulkopuolella, eivät Luonnonvarakeskuksen kirjanpitoon kirjautuneet kustannukset kuvaa toiminnasta todellisuudessa aiheutuneita kustannuksia, eikä kustannusvastaavuuden tarkastelu näiden lukujen perusteella ole perusteltua.

Mittauslautakunnan käsittelystä perittävä maksu esitetään säädettäväksi nykyisen suuruiseksi (1000 euroa) muutoksen hakijasta riippumatta.

3. Muut ministeriön asetuksen säännökset

Mittauslain perusteella asetukseen sisällytettäisiin maksun suuruuden lisäksi säännökset, miten virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan on ohjeistettava asianosaista maksun maksamisessa, ja mitä asiakirjoja edellä mainittujen tahojen on toimitettava.

Maksujen maksaminen

Asianosaisten maksettavaksi määrätty maksu virallisesta mittauksesta, tehdasmittaaajan maksettavaksi määrätty maksu valvontamittauksesta ja mittauslautakunnan käsittelystä perittävä maksu maksetaan Luonnonvarakeskukselle. Maksujen maksamiseen ei esitetä muutoksia nykyiseen verrattaessa.

Maksuihin liittyvä menettely

Asianosaisille on annettava tarvittavat tiedot maksun maksamiseksi. Tiedot antavat virallinen mittaaaja ja mittauslautakunta. Asianosaisten maksettavaksi määrättyä maksua koskevan päätöksen tultua lainvoimaiseksi maksusta lopullisesti päättäneen viranomaisen olisi toimitettava Luonnonvarakeskukselle maksun perimistä varten jäljennös maksua koskevasta päätöksestä. Jäljennöstä voidaan käyttää täytäntöönpanokirjana perinnässä. Lisäksi on ilmoitettava, milloin maksua koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Tehdasmittaaajan maksettavaksi määrätyn maksun eräännyttyä viranomaisen on toimitettava Luonnonvarakeskukselle maksun perimistä varten jäljennös maksua koskevasta päätöksestä. Jäljennöstä voidaan käyttää täytäntöönpanokirjana perinnässä.

Esityksessä ei esitetä muutoksia nykyisiin menettelyihin.

4. Taloudelliset vaikutukset

Maksuasetuksen esitetyt muutokset eivät aiheuttaisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia nykyiseen verrattaessa.

Puutavaranmittauslain mukaisten viranomaistehtävien suurin kuluerä muodostuu viranomaisen aloitteesta tehdyistä tehdasmittauksen maksuttomista valvontamittauksista. Aikaisemmin tavoitteena on ollut maksuttomien valvontamittausten tekeminen kerran vuodessa jokaisella mittauspaikalla, jolla tehdasmittausta käytetään luovutus-, työ- tai urakointimittaukseen. Kustannussäästöistä johtuen valvontamittausten kiertoa on jouduttu pidentämään. Nytemmin maksuttomia valvontamittauksia pyritään tekemään 1,5 vuoden välein, mikä ei ole sekään täysin toteutunut mm. koronaviruksesta aiheutuneiden työvaikeustekijöiden takia. Luonnonvarakeskus kehittää myös etäyhteyksin toteutettavissa olevaa asiakirjojen sähköistä valvontaa. Sähköinen asiakirjavalvonta lisää tehdasmittausten maksuttoman valvonnan kattavuutta.

Toiminnasta aiheutuneet euromääräiset kokonaiskustannukset Luonnonvarakeskukselle 2020
(Luonnonvarakeskuksen määräykset puutavaran mittaamisesta, Puutavaran tehdasmittauksen valvonta, Puutavaran tehdasmittauksen valvontamittaukset (maksuttomat ja maksulliset) ja asiakirjavalvonta, Puutavaran virallinen mittaus, Puutavaran mittauksen muut tehtävät)

Menolaji/LKP-tili	Euroa
Henkilöstömenot	
41000100 Virkasuhteisten varsinaiset palkat	65 232
41100000 Työnantajan sosiaaliturvamaksut	874
41120000 Eläkemaksut	11 637
41140000 Tapaturmamaksut	419
Palkalliset poissaolot ja lomapalkat (laskennallinen osuus 31,36 % virkasuhteisten varsinaisista palkoista)	20 457
Henkilöstömenot yhteensä	98 619
Muut menot	
40010000 Toimistotarvikkeet	50
40020000 Kirjat, lehdet ja muut painotuotteet	135
40030000 Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	54
40060000 Poltto- ja voiteluaineet	1 293
40090000 Muut aineet, tarvikkeet ja tavarat	653
42030000 Kuljetusvälineiden vuokrat	2 872
43200000 Painatuspalvelut	31
43220100 Posti	43
43300000 Koulutuspalvelut	100
43900000 Ravitsemispalvelut	108
43990000 Muut palvelut	44
45000100 Päivärahat kotimaa	2 112
45010000 Kilometrikorvaukset	116
45020001 Matkustuspalvelut	1 489
45898000 Muut pakolliset maksut, sisäiset	100
Muut menot yhteensä	9 201
Välittömät menot yhteensä	107 821
Yleiskustannus (88 % Henkilöstömenoista)	86 745

Kokonaiskustannukset yhteensä

194 566

5. Lausunnot

xxx

6. Laintarkastus

Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön lainsäädännön kehittäminen ja tarkastus – yksikössä. Voimassa oleva maksuasetus pohjautuu vuonna 2017 tarkastettuun asetukseen. Ehdotettuun maksuasetukseen tulee yksi numeerinen muutos. Johtuen substanssimuutosten puuttumisesta ja siitä, että ehdotettu säädösteksti on muilta osin aiemmin tarkastetun mukainen, asetusehdotusta ei ole toimitettu tarkastukseen.

7. Voimaantulo

Asetus tulisi voimaan 1.1.2022 ja se olisi voimassa vuoden 2023 loppuun.

Liite

Puutavaran mittaukseen liittyvät kustannustiedot

Puutavaran mittaukseen liittyvät kustannustiedot

Tehdasmittausten valvontamittaukset (maksulliset ja maksuttomat), euroa

	2021 (30.9. asti)	2020	2019
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot			
Maksullisen toiminnan myyntituotot	0	2 000	1 720
Maksullisen toiminnan muut tuotot			
Tuotot yhteensä	0	2 000	1 720
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Erilliskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	479	1 631	1 908
Henkilöstökustannukset	41 361	43 768	58 779
Vuokrat	0	2 450	10 377
Palvelujen ostot	48	92	1 226
Muut erilliskustannukset	990	2 306	4 367
Erilliskustannukset yhteensä	42 879	50 248	76 657
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	36 398	38 498	49 369
Kokonaiskustannukset yhteensä	79 277	88 745	126 026
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-79 277	-86 745	-124 306
KUSTANNUSVASTAAVUUSPROSENTTI	0 %	2 %	1 %

Puutavaran mittaukseen liittyvät kustannustiedot

Tehdasmittausten maksulliset valvontamittaukset, yksittäinen toiminto laskettu kaikkien tehdasmittausten keskimääräisten kustannusten perusteella, euroa

	2021 (30.9. asti)	2020	2019
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot			
Maksullisen toiminnan myyntituotot	1 000	1 000	860
Maksullisen toiminnan muut tuotot			
Tuotot yhteensä	1 000	1 000	860
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Erilliskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	9	26	30
Henkilöstökustannukset	766	706	933
Vuokrat	0	40	165
Palvelujen ostot	1	1	19
Muut erilliskustannukset	18	37	69
Erilliskustannukset yhteensä	794	810	1 217
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	674	621	784
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 468	1 431	2 000
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-468	-431	-1 140
KUSTANNUSVASTAAVUUSPROSENTTI	68 %	70 %	43 %

Puutavaran mittaukseen liittyvät kustannustiedot
Viralliset mittaukset, euroa

	2021 (30.9. asti)	2020	2019
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot			
Maksullisen toiminnan myyntituotot	1 000	2 000	1 000
Maksullisen toiminnan muut tuotot			
Tuotot yhteensä	1 000	2 000	1 000
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Erilliskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	177	35	104
Henkilöstökustannukset	7 711	15 456	5 055
Vuokrat	0	0	0
Palvelujen ostot	400	0	0
Muut erilliskustannukset	112	163	239
Erilliskustannukset yhteensä	8 400	15 655	5 399
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	6 785	13 595	4 246
Kokonaiskustannukset yhteensä	15 185	29 250	9 645
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-14 185	-27 250	-8 645
KUSTANNUSVASTAAVUUSPROSENTTI	7 %	7 %	10 %

Puutavaran mittaukseen liittyvät kustannustiedot
Viralliset mittaukset, yksittäinen toiminto keskimäärin, euroa

	2021 (30.9. asti)	2020	2019
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot			
Maksullisen toiminnan myyntituotot	500	500	500
Maksullisen toiminnan muut tuotot			
Tuotot yhteensä	500	500	500
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Erilliskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	59	7	52
Henkilöstökustannukset	2 570	3 091	2 528
Vuokrat	0	0	0
Palvelujen ostot	133	0	0
Muut erilliskustannukset	37	33	120
Erilliskustannukset yhteensä	2 800	3 131	2 699
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 262	2 719	2 123
Kokonaiskustannukset yhteensä	5 062	5 850	4 822
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-4 562	-5 350	-4 322
KUSTANNUSVASTAAVUUSPROSENTTI	10 %	9 %	10 %